

Сънародник

Брой
Číslo 3

Юли - Септември
Júl - September 2024

Krajan

Пирин планина, масивът на „Тодорка“
Pohorie Pirin, masív „Todorka“

Фотограф: Александър Иванов
Foto: Alexander Ivanov

➔ Българи от цяла
Словакия и жителите
на ХронскиБенядик
отдадоха почит на свидни
български герои

➔ Bulhari z celého Slovenska
a obyvatelia Hronského
Beňadiku vzdali hold svojim
milovaným bulharským
hrdinom

➔ Тържествен концерт на
триото на Теодосий Спасов
по повод 22 септември –
Денят на независимостта
на България

➔ Slávnostný koncert - TRIO
Teodosija Spasova pri
príležitosti vyhlásenia
nezávislosti Bulharska 22.
septembra

➔ Фестивал на българското
кино в Словакия. „Да
летиш с плавници“ –
документален филм за
Алцек Мишев

➔ Festival bulharského
filmu! „Vzlietnuť s
plutvami“ - dokumentárny
film o Alcekoví Miševovi

XXXIV ИЗДАНИЕ НА ПОЖИТАВСКИТЕ ФОЛКЛОРНИ ЧЕСТВАНИЯ

Фолклорен състав за македонски песни и танци „Пиринска магия“ и мъжка певческа група от Марикостиново на 30.06.2024 г. участваха в поредните традиционни фолклорни чествания във Велка Маня. След технически транспортни перипетии българските изпълнители от Пиринска Македония пристигнаха 15 минути преди първия си концерт в Културния дом на Долни Охай. Те се бяха преоблекли в искрящите бяло-червени македонски носии още в автобуса. Независимо от умората, българите още веднъж показаха своята отдаденост на българската народна музика и танци и взривиха с мелодиите и стъпките си сцената. Публиката френетично ръкопляскаше и ги викаше отново и отново на бис. Кметът на общината г-н Иван Солар се обърна към тях с думи на благодарност и каза, че това е било едно обогатяващо преживяване за местните хора, които никога преди това не са се срещали с македонския фолклор. На другия ден фолклорното дефиле по улиците на Маня започна още от сутринта. Присъстващите се насладиха на красивите местни народни носии от различни райони на Словакия, цялото населено място живееше с песните на различните фолклорни състави, които вървяха с песни и танци по улиците. На всеки 50 метра те се спираха да уважат местните жители, изнесли пред къщите си маси с покривки, на които в знак на гостоприемство безплатно предлагаха домашни специалитети, сладкиши, сливовица и изстудено бяло вино – местно производство. Българите от народния състав „Пиринска магия“ им обясняваха, че и те са от винарски край и ги канеха в Марикостиново, Петрич и Мелник. Пред всяка маса извиваха хора и развяваха родния трибагренник. Местните хора ги прегръщаха, радваха им се и казваха, че с нетърпение чакат изпълнението на почетните гости от чужбина, което беше оставено в края на програмата.

На поляните на Маня, където беше построена сцената, бяха разпънати шатри за народни занаяти, сувенири и местни деликатеси. Водещата на радио „Регина“ интервюира организаторката на посещението – директорът на Българския културен институт г-жа Ваня Радева. Тя представи

XXXIV. VYDANIE POŽITAVSKÝCH FOLKLÓRNYCH SLÁVNOSTÍ

Ľudový súbor macedónskych piesní a tancov Pirinská mágia a Mužský spevácky zbor Marikostinova sa dňa 30.6.2024 zúčastnili tradičných folklórnych slávností vo Veľkej Mani. Po technických dopravných peripetiách prišli bulharskí interpreti z Pirinskej Macedónie 15 minút pred prvým koncertom v Kultúrnom dome v Dolnom Oháji. Už v autobuse sa prezliekli do žiarivých červeno-bielych macedónskych ľudových krojov. Bez ohľadu na únavu Bulhari opäť ukázali svoju oddanosť bulharskej ľudovej hudbe a tancu a svojimi melódiami a krokmi rozvírili pódium. Publikum horľivo tleskalo a znova a znova ich volalo na prídavok. Starosta obce pán Ivan Solar sa im prihovril slovami vďaky a povedal, že to bol obohacujúci zážitok pre miestnych ľudí, ktorí sa s macedónskym folklórom ešte nestretli. Na druhý deň sa už ráno začal folklórny sprievod v uliciach Veľkej Mane. Prítomní sa tešili z krásnych miestnych krojov z rôznych krajov Slovenska, celá obec žila piesňami rôznych folklórnych súborov, ktoré sa zúčastnili sprievodu s piesňami a tancami. Každých 50 metrov sa zastavovali, aby vzdali úctu miestnym obyvateľom, ktorí mali pred domami prestreté stoly, na ktorých bezplatne ponúkali domáce špeciality, sladkosti, miestnu slivovicu a vychladené víno – miestnej výroby. Bulhari z folklórneho súboru Pirinská Mágia

im vysvetlili, že sú tiež z vinárskej oblasti a pozvali ich do Marikostinova, Petriča a Melniku. Obyvatelia Mane Pirinčanov objímali, a tešili sa na vystúpenie vzácných hostí zo zahraničia, ktorí účinkovali záverom programu.

V starobyľom parku Veľkej Mane, kde stálo pódium, boli rozmiestnené aj stánky s výrobkami ľudových remesiel, suvenírmi a miestnymi pochúťkami. Živé rytmy sa ozývali počas celého dňa a bolo počuť zvonivé hlasy spevákov a speváčok všetkých vekových skupín, aj detských. Bulhari ukončili svoje vystúpenie kolovým tancom (choro), do ktorého sa zapojili aj Slováci a vyskúšali si kroky macedónskeho tanca za zvuku bubnov a píšťal, ktoré sa ozývali parkom. Redaktorka Rádia Regina urobila rozhovor s organizátorkou hostujúceho folklórneho telesa – riaditeľkou Bulharského kultúrneho inštitútu, pani Vaniou Radevou, ktorá predstavila tanečný súbor Pirinská mágia a mužský spevácky zbor z Ľudového osvetového strediska PROSVETA 1937 v Marikostinove. Kultúrny spolok založili v roku 1937 vtedajší učitelia

танцовия състав „Пиринска магия“ и мъжката певческа група от Народно читалище „Просвета – 1937“ в Марикостиново. Читалището е създадено през 1937 г. от тогавашните учители и започва да представя театрални постановки в сградата на училището. Днес основната дейност на Народното читалище е библиотечното дело, като то разполага с над 14 000 тома литература. Друга важна дейност е опазването и популяризирането на местния фолклор чрез танцовия състав и мъжката певческа група. По този повод словашките организатори заведоха българите да разгледат местния културен дом, етнографската сбирка и училището, тъй като сред гостите имаше учители и читалищни дейци. Танцовият състав е основан през септември 2010 г. с име „Македонки“, защото тогава в него са участвали само жени. През 2014 г. за ръководител е привлечен Валери Жганев, изтъкнат познавач на местния танцов фолклор (хорà, характерни за петричкия регион в Пиринска етнографска област). Тогавашно в състава се включват и мъже, а името се променя на „Пиринска магия“. Под ръководството на Жганев съставът печели много отличия на местно, национално и международно ниво, като най-значимите са: Балкански шампионат по фолклор „Жива вода – Хисаря, 2021“ със златен медал в раздел „Автентичен фолклор“, номинация за гранпри и вицешампион на Шампионата; Световен шампионат по фолклор World folk, Несебър, 2021, със златни медали в две категории – автентичен и обработен фолклор, номинация за гранпри; Световна купа по фолклор, Велико Търново, 2022, със златни медали и в двете категории.

Мъжката певческа група е създадена през 70-те години на миналия век, като в момента е една от най-добрите в общината. Под ръководството на Георги Торимацев (председател на читалищното настоятелство и ръководител на групата) мъжката певческа група и танцовият състав са отличени също със златни медали и номинации за гранпри на Световния шампионат на Юнеско и Световната купа – наградата „Визия“. Съставът има и участия в чужбина: 2017 г. в Брянск и Москва, същата година в Геферуди, Гърция; 2023 г. в МФФ „Карпати“, Румъния. Но по всеобщо мнение сегашното им гостуване в Словакия е ненадминато. Особено вълнуващо беше присъствието им в католическия храм на неделната литургия в Маня, където

a začali uvádzať divadelné predstavenia v budove školy. Dnes je hlavnou činnosťou Očotníckeho spolku práca v knižnici, ktorá obsahuje vyše 14 000 zväzkov literatúry. Ďalšou významnou činnosťou je zachovanie a popularizácia miestneho folklóru prostredníctvom tanečného súboru a mužského speváckeho zboru. Slovenskí organizátori festivalu pri tejto príležitosti vzali Bulharov na prehliadku miestneho kultúrneho domu, etnografickej zbierky a školy, keďže medzi hosťami boli učitelia a členovia kultúrneho spolku. Tanečný súbor vznikol v septembri 2010 pod názvom MACEDÓNKY, pretože v tom čase v ňom pôsobili len ženy. V roku 2014 sa stal vedúcim súboru Valeri Žganев, vynikajúci znalec miestneho tanečného folklóru (tance charakteristické pre oblasť Petrič v etnografickom regióne Pirin). Vtedy vstúpili do súboru aj muži, a názov sa zmenil na PIRINSKÁ MÁGIA. Súbor získal pod vedením Valerija Žganеva množstvo ocenení na miestnej, národnej i medzinárodnej úrovni, najvýznamnejším podujatím boli Balkánske folklórne majstrovstvá Živá voda - Chisarja 2021, kde získal súbor zlatú medailu v sekcii autentického folklóru a nomináciu na Grand Prix. Na folklórnych majstrovstvách sveta v Nesebare 2021 súbor získal zlaté medaily v dvoch kategóriách - autentický a upravený folklór, nomináciu na Grand Prix na Svetovom folklórnom pohári Veliko Tarnovo 2022, kde získal zlaté medaily v oboch kategóriách.

Mužský spevácky zbor vznikol v 70. rokoch minulého storočia a v súčasnosti patrí k najlepším v regióne.

M u ž s k ý spevácky zbor a tanečný súbor pod vedením G e o r g i h o T o r i m a c e v a (p r e d s e d a ochotníckeho súboru) získal aj zlaté medaily a nominácie na Grantovú cenu svetového šampionátu UNESCO a Svetový pohár - cenu VÍZIA. Tanečný súbor

отслужи монсеньор Мартин Михаличек. Дошъл от Нитра, той специално поздрави българите, които, облечени в своите носии, бяха разположени на първите редове. Цял ден ехтяха живи ритми и се чуваха звънки гласове на певци и певици от всички възрастови групи, вкл. и детски.

Програмата завърши с концерт на българите, като звуците на тъпаните и зурните огласяха гората. Накрая те поведоха хоро сред публиката и словациите бързаха да се пробват в стъпките на македонския танц. Събитието завърши със забава и обмен на контакти между участниците. Специални благодарности дължим на гостоприемния кмет на Маня г-н Томаш Пражак, с когото българите разговаряха за реципрочно посещение в Петрич и Марикостиново на фолклорната група „Долината на Маня“. Също така благодарим и на кмета на с. Долни Охай г-н Иван Солар за много добре организирания прием и топлата грижа за изпълнителите от България. Мирослав Бартош – независим аудиовизуален продуцент и етнолог, приятел на българите и България, още веднъж показва своето всеотдайно отношение. На него дължим значителна част от организацията, свързана с участията в отделните събития. Няма как да не отбележим и безкористната помощ на г-жа Олга Кметьова-Стайкова, преводач и член на българската диаспора в Словакия.

На следващия ден българските гости разгледаха гр. Нитра, където се поклониха пред паметника на св. св. Кирил и Методий и пред мощите на св. Константин-Кирил Философ и св. Климент Охридски в катедралата на Нитра. След като си купиха по една паметна монета с ликовите на Светите братя за спомен и разгледаха експонатите на Диоцезния музей, те се отправиха към Братислава. Там те изнесоха концерт в атриума на двореца „Зичи“ на 02.07.2024 г. Г-жа Виктория Меламед, извънреден и пълномощен министър на Р България, им раздаде сувенири от Словакия и ги поздрави с думите: „Благодарим за родолюбивото ви дело. Продължавайте да съхранявате българския фолклор за поколенията“. С това завърши програмата за първото полугодие на Българския културен институт. Посрещнахме лятото с добро настроение, което ни донесоха ярките цветове на македонските носии и красивите мелодии и ритми на македонските песни и танци.

Автор: БКИ

vystupoval aj v zahraničí v roku 2017 v Briansku a v Moskve v Rusku, v tom istom roku v Gefiroudi v Grécku, 2023 na MFF „Karpaty“ v Rumunsku. Ale podľa všetkého návšteva Slovenska na nich zapôsobila najviac. Obzvlášť vzrušujúca bola ich prítomnosť v katolíckom kostole na nedeľnej omši vo Veľkej Mani, kde Mons. Martin Michalíček, ktorý prišiel z Nitry, privítal Bulharov v krojoch, ktorí sa nachádzali v prvých radoch.

Udalosť sa skončila zábavou a výmenou kontaktov medzi účastníkmi. Osobitné poďakovanie patrí obetavému starostovi obce Maňa pánovi Tomášovi Pražákovi, s ktorým Bulhari hovorili aj o recipročnej návšteve mesta Petrič a Marikostinova v Bulharsku, zo strany folklórnej skupiny Dolina z Mane. Tiež aj starostovi obce Dolný Ohaj, pánovi Ivanovi Solárovi, za veľmi dobre zorganizované prijatie a nadštandardnú starostlivosť o folkloristov z Bulharska v obci Dolný Oháj. Rovnako aj Mgr. Miroslavovi Bartošovi - nezávislému audiovizuálnemu producentovi a etnológovi, priateľovi Bulharov a Bulharska. Jemu vďačíme za podstatnú časť organizácie spojenej s účasťou na jednotlivých podujatiach. Nedá nám nespomenúť ani obetavú pomoc pani Oľgy Kmeťovej - Stajkovej, prekladateľky a členky bulharskej diaspóry na Slovensku.

Bulharskí hostia po svojej účasti a koncertoch v kultúrnych domoch v Dolnom Oháji a Veľkej Mani navštívili mesto Nitra, kde si uctili sv. Cyrila a Metoda pred ich pomníkom pod Nitrianskym hradom. Poklonili sa pred pozostatkami Sv. Konštantína Cyrila a Sv. Klimenta Ochridského v nitrianske katedrále. Potom, čo si každý kúpil pamätnú mincu s podobizňami sv. Cyrila a Metoda a pozreli si vzácne exponáty Diecézneho Biskupského múzea v Nitre, zamierili do Bratislavy. Tam odohrali koncert v Átriu Zichyho paláca. Pani Viktória Melamed, mimoriadna a splnomocnená ministerka Bulharskej republiky, im odovzdala suveníry zo Slovenska a zablahoželala im slovami: „Ďakujem za vašu vlasteneckú prácu. Naďalej zachovávajte bulharský folklór pre budúce generácie.“ Týmto sa skončil program prvého polroka Bulharského kultúrneho inštitútu. Veríme, že leto privítame v dobrej nálade, ktorú nám priniesli pestré farby macedónskych krojov a krásne melódie a rytmy macedónskych piesní a tancov.

Autor: БКИ

„НИТРА, МИЛА НИТРА 2024“

От 5 до 7 юли 2024 г. в цяла Словакия се проведеха традиционните тържества и Кирило-Методиевското общонародно поклонение, посветени на светците покровители на Европа. Честванията бяха посветени на 1161-ата годишнина от пристигането на Светите братя във Великоморавия и 1155-ата годишнина от смъртта на Константин-Кирил Философ. Събитието бе под патронажа и в присъствието на президента на Словакската република г-н Петер Пелегрини. На него присъства министърът на външните работи и европейските въпроси г-н Юрай Бланар, министърът на земеделието и развитието на селските райони

инж. Рихард Тлакач, народни представители, изтъкнати дейци на културата. Епископството на Нитра и Малтийският орден в Словакия също се включиха в организацията на съботното поклонение. Светата литургия бе отслужена от монсеньор Никола Джирасоли, апостолски нунций в Словакия. По традиция бяха поканени и представители на българското посолство в Република Словакия и на Българския културен институт в Братислава в лицето на Н. Пр. извънредният и пълномощен посланик г-н Васил Петков и г-жа Ваня Радева – директор. Българската делегация участва в последвалата света литургия на площад „Светополк“ и се поклониха пред мощите на св. Константин-Кирил Философ.

В сътрудничество с град Нитра, в навечерието на тържествата на 4 юли 2024 г., в синагогата на

„NITRA, MILÁ NITRA 2024“

V dňoch 5. až 7. júla 2024 sa na celom Slovensku konali tradičné slávnosti a Cyrilo-metodská púť. Oslavy boli venované 1161. výročiu príchodu svätých bratov Cyrila a Metoda na Veľkú Moravu a 1155. výročiu úmrtia Konštantína Cyrila Filozofa. Podujatie sa konalo pod záštitou a za prítomnosti prezidenta Slovenskej republiky pána Petra Pellegriniho. Zúčastnil sa ho minister zahraničných vecí a európskych záležitostí – pán Juraj Blanár, minister pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Ing. Richard Takáč, poslanci parlamentu, významné osobnosti vedy a kultúry. Do organizácie sobotňajšieho uctievania sa zapojilo aj Nitrianske biskupstvo a

Maltézsky rád na Slovensku. Svätú omšu celebroidal Monsignor Nikola Girasoli, apoštolský nuncius na Slovensku. Tradične boli pozvaní aj predstavitelia Bulharského veľvyslanectva v Slovenskej republike a Bulharského kultúrneho inštitútu v Bratislave J.E. mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec pán Vasil Petkov a pani Vania Radeva, riaditeľka BKI. Bulharská delegácia sa zúčastnila na svätej omši na Svätoplukovom námestí a vzdala hold pozostatkom sv. Konštantína Cyrila Filozofa.

V spolupráci s mestom Nitra sa v predvečer osláv 4. júla 2024 v Nitrianskej synagóge uskutočnila vernisáž výstavy Cyrilo-metodská cesta v obrazoch, na ktorej boli prezentované knihy Prof. Dr. Petra Ivaniča Život sv. Cyrila a pocta jeho relikviám a práce študentov Katedry archeológie v Nitre. Cyrilo-metodské výskumné centrum Bulharskej akadémie vied je autorom časti

Нитра бе открита изложбата „Кирило-Методиевият път в снимки“, където бяха представени трудът на проф. д-р Петър Иванчич „Житие на св. Константин-Кирил и почитта към неговите мощи“, както и на студенти от Катедрата по археология в Нитра. Кирило-Методиевският научен център (КМНЦ) към Българската академия на науките представи частта от изложбата, озаглавена „Пътят на св. св. Кирил и Методий и техните ученици“. На откриването говори д-р Елка Златева, образователен координатор на КМНЦ, която специално бе пристигнала от България. Заедно с проф. д-р Петър Иванчич от Университета „Св. св. Кирил и Методий“, който е и председател на Научния съвет на Кирило-Методиевския културен маршрут, те обсъдиха културния обмен на български и словашки студенти. Събитието беше придружено от старинна музика, изпълнена от музикалната асоциация Musicantica Slovaca. Честванията бяха предавани на живо от Словашката национална телевизия STVR.

Автор: БКИ

БЪЛГАРИ ОТ ЦЯЛА СЛОВАКИЯ И ЖИТЕЛИТЕ НА ХРОНСКИ БЕНЯДИК ОТДАДОХА ПОЧИТ НА СВИДНИ БЪЛГАРСКИ ГЕРОИ

Малко известен факт е, че двама български студенти по медицина и двама студенти по инженерни науки загиват в Словашкото национално въстание през 1944 г. В основата на инициативата стои една прекрасна млада българка – Деница Секуличка, която е и председател на Българския културен съюз в Братислава и редактор на двуезичното списание „Сънародник“. „В Словакия има два паметника, посветени на български партизани, дали живота си за свободата на Словакия от фашистката окупация. Единият се намира в Братислава. Всяка година на втория юни полагаме венци и чествуваме саможертвата им и на него са изписани думите на Христо Ботев „Тоз, който падне в бой за свобода, той не умира“. Вторият паметник се намира в Хронски Бенядик, където всяка есен участваме в чествания,

výstavy pod názvom Cesta sv. Cyrila a Metoda a ich žiakov. Na otvorení vystúpila Dr. Elka Zlateva, pedagogická koordinátorka KMNC, ktorá pricestovala špeciálne z Bulharska. Spolu s Prof. Dr. Petrom Ivaničom z Univerzity Sv. Cyrila a Metoda, ktorý je zároveň predsedom Vedeckej rady Cyrilometodskej kultúrnej cesty, diskutovali o kultúrnej výmene bulharských a slovenských študentov. Podujatie sprevádzala dobová hudba v podaní hudobného združenia Musicantica Slovaca. Oslavy v priamom prenose odvysielala Slovenská televízia STVR.

Autor: БКИ

BULHARI Z CELÉHO SLOVENSKÁ A OBYVATELIA HRONSKÉHO BEŇADIKU VZDALI HOLD SVOJIM MILOVANÝM BULHARSKÝM HRDINOM

Málo známym faktom je, že v Slovenskom národnom povstaní v roku 1944 zahynuli dvaja bulharskí študenti medicíny a dvaja študenti inžinierstva. Srdcom tejto iniciatívy je nádherná mladá Bulharka - Denica Sekulička, ktorá je zároveň predsedníčkou Bulharského kultúrneho zväzu v Bratislave a redaktorkou dvojazyčného časopisu „Krajan“. Na Slovensku sú dva pamätníky venované bulharským partizánom, ktorí položili svoje životy za slobodu Slovenska od fašistickej okupácie. Jeden sa nachádza v Bratislave. Každý rok druhého júna kladíme vence a oslavujeme ich obeť a sú na ňom napísané slová Hrista Boteva „Kto padne v boji za slobodu, ten neumiera“. Druhý pamätník sa nachádza v meste Hronský Beňadik, kde sa každú jeseň zúčastňujeme osláv organizovaných spolu s miestnym obecným úradom a Bulharským veľvyslanectvom, hovorí Denica Sekulička. Už viac ako 55 rokov, každú jeseň, bulharská komunita na Slovensku spolu s našou ambasádou a samosprávou kladie vence a udržiava iniciatívu pri živote. A tento rok na pozvanie samosprávy mesta Hronský Beňadik, v Banskobystrickom kraji, dňa 21. septembra 2024 Veľvyslanectvo Bulharska v SR a miestny Bulharský kultúrny zväz s predsedníčkou Denicou Sekuličkovou opäť vzdali hold a položili vence

организирани съвместно с местното кметство и българското посолство“, разказва Деница Секуличка. Вече над 55 години всяка есен българската общност във Словакия заедно с Посолството ни и местната власт поднасят венци и поддържат жива инициативата. И тази година

pred pamätníkom v meste a spoločným hrobom štyroch bulharských študentov, ktorí zahynuli v Slovenskom národnom povstaní proti fašizmu v roku 1944. Zaujímavosťou je, že od roku 1969 sa každoročne koná iniciatíva na počesť skutku študenta medicíny Seika Daskalova z dediny Pobit Kamak (Razgradsko), Stoyana

по покана на общинската администрация на Хронски Бенядик, регион Банска Бистрица, на 21 септември 2024 година българското посолство в Словашката република и местният Български културен съюз с председател Деница Секуличка за поредна година отдадоха почит и поднесоха венци пред намиращите се в града мемориал и общ гроб на четирима български студенти, загинали в Словашкото национално въстание срещу фашизма през 1944 г. Любопитен факт е, че от 1969 г. се провежда ежегодната инициатива за почитане на подвига на Сейко Даскалов, студент по медицина от с. Побит Камък (Разградско), Стоян Стоянов, студент по минно инженерство от с. Пороище (Разградско), Димитър Тодоров, студент по медицина от Банско, и Еню Игнатов, студент по строително инженерство от с. Стоил Войвода (Силистренско), загинали, преследвани от фашистите, докато прекосяват заедно с група партизани ледените води на местната река. Тази година в церемонията участваха Габриела Примова, консул в Посолството, Деница Секуличка, председател на Българския културен съюз (БКС), кметът на Хронски Бенядик Имрих Райчок, местни жители и приятели на България, множество членове на неправителствената организация БКС. Имаше и българи от Виена. От името на извънредния и пълномощен посланик на Република България в Словашката Република Васил Петков Габриела Примова, консул в Посолството, произнесе слово, в което бе открит героизмът на четиримата български студенти. Изказана бе дълбока признателност към местните словашки

Stoyanova, študenta banského inžinierstva z obce Poroishte (Razgrad), Dimitara Todorova, študenta medicíny z Banská a Enya Ignatova, študenta stavebného inžinierstva z obce Stoil Voivoda (región Silistre), ktorý zahynuli pri prechode ľadovými vodami miestnej rieky s skupinou partizánov prenasledovaných fašistami. Tento rok sa na slávnosti zúčastnili konzulka veľvyslanectva pani Gabriela Primová, predsedkyňa Bulharského kultúrneho zväzu (BKZ) Denica Sekulička, starosta obce Hronský Beňadik Imrich Rajčok, miestni obyvatelia a priatelia Bulharska, mnohí členovia mimovládnej organizácie Bulharský kultúrny zväz (BKZ) a dokonca aj Bulhari z Viedne. V mene mimoriadneho a splnomocneného veľvyslancu Bulharskej republiky v SR pána Vasila Petkova predniesla Gabriela Primová, konzulka veľvyslanectva, prejav, v ktorom bolo vyzdvihnuté hrdinstvo štyroch bulharských študentov. Miestnym slovenským úradom a obyvateľstvu bola vyjadrená hlboká vďaka za bezchybnú údržbu pamätníka a hrobu bulharských účastníkov Slovenského národného povstania. Po celé desaťročia Hronský Beňadik a tieto vzdialené udalosti úzko spájali bulharský a slovenský národ a spájali ich v snahe uctiť si spravodlivosť, antifašizmus a obeť v mene veľkých vecí. Veľmi dojímavá je aj účasť slovenských babičiek z vokálnej skupiny „Delinka“, ktoré spievajú bulharské piesne. Tento rok najprv čistou bulharčinou zaspievali „Tichý biely Dunaj“ a potom slovenskú pesničku. Obyvatelia obce ako každý rok privítali svojich hostí s veľkou vďačnosťou, pozornosťou a chutnou domácou kuchyňou. Spomienka na bulharských hrdinov v sobotu pripadla aj na sviatok

власти и населението за безупречното поддържане на паметника и гроба на българските участници в Словашкото национално въстание. Десетилетия наред Хронски Беньадик и онези далечни събития свързват тясно българския и словашкия народ и ги обединяват в стремението за справедливостта, антифашизма и жертвоготовността в името на велики каузи. Много трогателно е и участието на словашките „баби“ от вокална група „Делинка“, които пеят български песни. Тази година те първо изпяха „Тих бял Дунав“ на чист български език, а след това и словашки марш. Както всяка година, така и сега жителите на селото посрещнаха своите гости с много топлина и внимание и с вкусна домашна кухня. Възпоминанието в събота на българските герои съвпадна и с празника на Хронски Беньадик. Тук е изложен и макет на първия автомобил в Словакия, внесен от българския цар Фердинанд. Гостите на града имаха възможност да му се порадоват и да се „повозят“.

Специално за българските гости домакините отвориха две от най-старите къщи на Хронски Беньадик, които пресъздават атмосферата на отминали дни и пазят много спомени. Една от забележителностите на града е голямата катедрала манастир. Тук се съхранява частица от Христовата кръв. Реликвата се показва не само на гостите на града, но е достъпна за всички. Многократно тя е била изнасяна в църквата и за българските гости, дошли на възпоминанието. Тази година това бе възпрепятствано от сватба и кръщение в храмовия комплекс.

Автор и снимки: www.sanusetssalvus.com

„СБОРЯНОВО - ПРИРОДА И ПАМЕТНИЦИ, БОГОВЕ И ХОРА“

На 19 септември Българският културен институт представи изложбата на Държавния културен институт към Министъра на външните работи на Република България „Сборяново – природа и паметници, богове и хора“ с автор професор Диана Гергова. Пътуващата документална фотоизложба има за цел да представи един от най-интересните археологически

mesta Hronský Beňadik. Je tu vystavený aj model prvého auta na Slovensku, ktorý dovezol bulharský kráľ Ferdinand. Hostia mesta si to mali možnosť užiť a „povoziť sa“.

Najmä pre bulharských hostí otvorili hostitelia dva z najstarších domov Hronského Beňadiku, ktoré navodzujú atmosféru zašlých čias a uchovávajú mnoho spomienok. Jednou z pamiatok mesta je veľká katedrála-kláštor. Je tu uložená čiastočka Kristovej krvi. Relikvia sa ukazuje nielen hosťom mesta, ale je k dispozícii všetkým. Mnohokrát ju ukázali v kostole aj bulharským hosťom, ktorí prišli na spomienku. Tento rok tomu zabránila svadba a krst v chrámovom komplexe.

Autor a fotky: www.sanusetssalvus.com

SBORYANOVŇ - (SBORJANOVŇ) PRÍRODA A PAMIA TKY. BOHOVIA A ĽUDIA

Bulharský kultúrny inštitút v Bratislave predstavil 19. septembra výstavu

резервати в България, включен в листите на ЮНЕСКО. Тя е част от политиката на България за публична и културна дипломация, представяна е досега в редица музеи и институции по инициатива на български посолства и други организации. За нея, в поздравителен адрес към директорката на БКИ г-жа Ваня Радева, директорът на Държавния културен институт г-жа Снежана Йовева-Димитрова казва: „Подобни инициативи представляват чудесна възможност историята и културното наследство на България да достигнат до нови публики и с увереност можем да заявим, че играят ключова роля в укрепването на културните връзки и насърчаването на взаимното уважение между българския и словашкия народ. Това е изключителна възможност за популяризирането на българското културно и историческо наследство“.

„Г-жа Диана Гергова е една от най-щастливите български археолози, защото е открила обекти от световна величина. Сборяново е средище, което представя високото ниво на тракийската цивилизация, взаимодействието ѝ с древните култури и приносът ѝ към европейското културно-историческо наследство“, заяви при представянето на авторката г-жа Ваня Радева. След откриването се състоя проекция – мултимедийна презентация, с която бяха представени книгите „Демир Баба Теке – българският Ерусалим“ на проф. Диана Гергова и Катерина Венедикова и „Гетите, които обезсмъртяват“. Сборяново – национален резерват и археологически парк може да бъде наречен българският Ерусалим, защото е сборно място за поклонения на християни, мюсюлмани и невярващи. Втората книга е посветена на откритията в духовната и политическа столица на гетите Даусдава–Хелис. Гостите нагледно се запознаха с това как изглеждат гетските и тракийските надгробни могили, гробните дарове, сред които красиви златни накити и луксозна керамика, колесници със скъпоценни апликации. В някои от тях са намерени дори и скелетите на любимите съпруги и коне на владетелите.

Гостите зададоха десетки въпроси на

Министерства zahraničných vecí Bulharskej republiky -Sborjanovo – příroda a pamiatky, bohovia a ľudia, autorky Prof. Diany Gergovej. Cieľom dokumentárnej putovnej výstavy je uvedenie jednej z najzaujímavejších bulharských

archeologických rezervácií, zapísanej v zozname kultúrneho a historického dedičstva UNESCO. Výstava je súčasťou bulharskej politiky verejnej a kultúrnej diplomacie. Doposiaľ bola prostredníctvom bulharských zastupiteľských úradov a iných organizácií predstavená v mnohých múzeách a inštitútoch. Riaditeľka Štátneho kultúrneho inštitútu pri Ministerstve zahraničných vecí pani Snejana Joveva-Dimitrova sa s prejavom vďaka voči pani Radeve, riaditeľke BKI, vyjadrila k výstave: „Podobné podujatia znamenajú skvelú možnosť predstaviť históriu a kultúrne dedičstvo a príležitosť, aby sa dostali k novému publiku. Zohrávajú kľúčovú rolu v upevňovaní kultúrnych vzťahov a podporujú vzájomnú úctu bulharského a

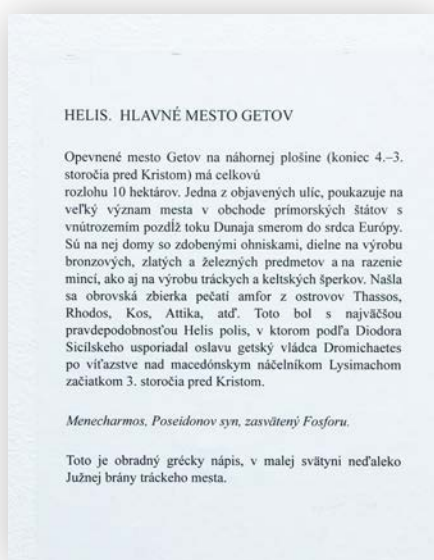
slovenského národa. Je to mimoriadna možnosť popularizácie bulharského kultúrneho a historického dedičstva.“

„Pani Diana Gergova patrí k najšťastnejším bulharským archeológom, lebo objavila objekty svetového významu. Sborjanovo je sídlo, ktoré predstavuje vysokú úroveň tráckej civilizácie, vzájomné

pôsobenie starovekých kultúr a znamená prínos pre európske kultúrno-historické dedičstvo“, uviedla pri predstavovaní autorky pani Vania Radeva. Po otvorení sa uskutočnila multimedialna prezentácia, ktorá predstavila knihy „Demir Baba Teke – bulharský Jeruzalem“ Prof. Diany Gergovej a Kateriny Venedikovej a „Nesmrtelní Gétí“. Sborjanovo – národnú rezerváciu a archeologický park možno pomenovať aj bulharský Jeruzalem, lebo je to pútnické miesto kresťanov, moslimov a neveriacich. Druhá kniha sa venuje nálezom a duchovnej a politickej metropole Gétov – mestu Dausdava-Helis. Hostia sa názorne zoznámili

so vzhľadom gétskych a tráckych mohýl, pohrebnými darmi, medzi ktorými sa nachádzajú krásne zlaté ozdoby a luxusná керамика, dokonca vozy so vzácnymi aplikáciami. V niektorých hrobkách sa dokonca našli kostry milovaných manželiek a koní vládcov.

Hostia položili autorke desiatky otázok, ktoré sa týkali porovnania starovekých obradov Trákov a Gétov a

авторката, касаещи древността и сходни обреди на тракийските, гетските и келтските племена в Европа. Това беше възможно, защото съорганизатор на събитието беше и Словашкото археологическо дружество и присъстваха неговичленове археолози. Пътуващата изложба на Държавния културен институт на МВНР и лекцията с представянето на най-новите книги на проф. Диана Гергова бяха по поръчка на Словашкото археологическо общество, Университета в Търнава – катедра „Класическа археология“, Археологическия музей – Братислава и Университета „Коменски“.

Автор: БКИ

ТЪРЖЕСТВЕН КОНЦЕРТ НА ТРИОТО НА ТЕОДОСИЙ СПАСОВ ПО ПОВОД 22 СЕПТЕМВРИ - ДЕНЯТ НА НЕЗАВИСИМОСТТА НА БЪЛГАРИЯ

На 27 септември Посолството на Р България и БКИ – Братислава представиха тържествен концерт по повод 116-ата годишнина от обявяването на независимостта на България през 1908 г. Концертът представи българска модерна авторска музика в стила на българския и балканския фолклор и джаз в изпълнение на маестро Теодосий Спасов – кавал, и още двама музиканти: Пейо Пеев – гъдулка, и Християн Цвятков – китара. Триото е участвало в редица национални и международни музикални събития. Най-представителната Огледална зала в Примациалния дворец в сърцето на стария град в Братислава се оказа тясна да побере 200-те

keltských kmeňov v Európe. Bolo to zaujímavé aj preto, lebo spoluorganizátorom podujatia bola aj Slovenská archeologická spoločnosť a prítomní boli aj jej členovia - archeológovia. Putovná výstava Štátneho kultúrneho inštitútu Bulharského MZV a prednáška s krstom najnovších kníh prof. Diany Gergovej sa uskutočnili na žiadosť Slovenskej archeologickej spoločnosti, Trnavskej univerzity a katedry Klasickej archeológie, Bratislavského Archeologického múzea a univerzity J. A. Komenského. Podujatie sa konalo pod záštitou J.E. mimoriadneho a splnomocneného veľvyslanca Bulharskej republiky v Slovenskej republike pána Vasila Petkova. Na podujatí sa zúčastnili: splnomocnená ministerka pani Viktória Melamed, konzulka pani Gabriela Primova, diplomati, zástupcovia kultúrnych inštitúcií, archeológovia, vedci, slovenská a bulharská verejnosť.

Autor: БКИ

SLÁVNOSTNÝ KONCERT - TRIO TEODOSIJA SPASOVA PRI PRÍLEŽITOSTI VYHLÁSENIA NEZÁVISLOSTI BULHARSKA 22. SEPTEMBRA

Veľvyslanectvo Bulharskej republiky v Slovenskej republike a Bulharský kultúrny inštitút v Bratislave uviedli 27. septembra koncert, pri príležitosti 116. výročia vyhlásenia nezávislosti Bulharska v roku 1908. Na koncerte odznela súčasná moderná autorská hudba v štylizovanom bulharskom a balkánskom folklóre a džeze v interpretácii maestra kavalistu Teodosija Spasova a ďalších členov tria – guslistu Peya Peeva a gitaristu Christiana Cvyatkova. Ich trio účinkovalo na mnohých národných a

присъстващи гости. Рекорден брой посланици – над 20, се отзоваха на поканата. С нас празнуваха и временно управляващи и заместник-ръководители на акредитираните в Словакия около 40 посолства, сред които: Австрия, Албания, Бразилия, Ватикана, Великобритания, Германия, Гърция, Египет, Израел, Индия, Индонезия, Ирландия, Испания, Италия, Кипър, Китай, РС Македония, Полша, Португалия, Румъния, САЩ, Словения, Сърбия, Турция, Унгария, Украйна, Франция, Хърватия, Холандия, Чехия, Швейцария, Япония и др.

Н. Пр. посланик Васил Петков произнесе слово, в което позиционира двете велики септемврийски дати – 6 септември и 22 септември, Съединението и Независимостта, като особено значими за възстановяването на българската държавност и появата на Третото българско царство на картата на света. Отбеляза, че и двете събития са плод на смелостта и далновидността на българския народ и са постигнати без чуждо съдействие. „Това вменява дълг на нас, днешните потомци на онези видни личности и истински лидери, да следваме техния пример. И не случайно днешна България е неразделна част от световния демократичен свят, достоен член на НАТО и ЕС, тъй като делата на предците ни задължават да защитаваме неотклонно свободата, демокрацията, правото и висшите общочовешки ценности“, изтъкна още българският извънреден и пълномощен посланик.

Директорът на Българския културен институт в Братислава г-жа Ваня Радева представи гостуващия за големия празник световноизвестен български изпълнител Теодосий Спасов (кавал, вокал), както и едни от водещите в страната ни музиканти – Пейо Пеев (гъдулка) и Християн Цвятков (гитара). Те омаяха аудиторията с авторска музика и кавър версии на балкански фолклорни мотиви, приподнесени по неповторим начин. Теодосий Спасов е известен с това, че разработва свой уникален стил на свирене. През 1994 г. името му е включено в Световната енциклопедия по музика, издадена в Лондон. Списание „Нюзуик“ го нарежда между най-талантливите музиканти от Източна Европа. В рубриката „Най-доброто от Изтока“ е

medzinárodných hudobných podujatiach. Slávnostná Zrkadlová sieň Primaciálneho paláca v srdci bratislavského Starého mesta sotva pomestila vyše 200 prítomných hostí. Na koncerte sa zúčastnilo viac ako 20 pozvaných veľvyslancov, oslavovali s nami aj

zastupitelia diplomatického zboru, z veľvyslanectiev približne 40 štátov: Rakúsko, Albánsko, Brazília, Vatikán, Veľkej Británie, Nemecko, Grécko, Egypt, Izrael, Indie, Indonézia, Írsko, Španielsko, Taliansko, Cyprus, Čína, Severného Macedónska, Poľsko, Portugalsko, Rumunsko, USA, Slovinsko, Srbsko, Turecko, Maďarsko, Ukrajina, Francúzsko, Chorvátsko, Holandsko, Českej republiky, Švajčiarsko, Japonsko a ďalších.

J.E. veľvyslanec Vasil Petkov v prejave vyzdvihol dva veľké septembrové dátumy – 6. september a 22. september - Zjednotenie a Nezávislosť, ktoré sú mimoriadne významnými udalosťami v upevňovaní bulharskej nezávislosti a pozície Tretieho bulharského kráľovstva na mape

sveta. Pripomenul, že obe udalosti sú plodom odvahy a prezieravosti bulharského národa, ktoré dosiahol bez cudzej pomoci. „... našou povinnosťou, dnešných potomkov významných osobností a skutočných vodcov, je nasledovať ich príklad. Nie je náhoda, že dnešné Bulharsko je neoddeliteľnou súčasťou demokratickej časti sveta, dôstojným členom NATO

a EÚ, lebo aj vďaka skutkom našich predkov máme povinnosť brániť slobodu, demokraciu, právo a vysoké spoločenské hodnoty“ – zdôraznil bulharský mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec.

Riaditeľka Bulharského kultúrneho inštitútu v Bratislave pani Vania Rađeva predstavila hosťom svetoznámeho bulharského hudobníka a skladateľa Teodosija Spasova (kaval, vokál) a členov jeho tria, významných bulharských hudobníkov Peya Peeva (gusle) a Christiana Cvyatkova (gitaru). Očarili publikum autorskou hudbou a remakom balkánskych folklórnych motívov, stvárnenných neopakovateľným spôsobom. Teodosij Spasov je známy svojím

unikátnym spôsobom hry. V roku 1994 sa jeho meno zapísalo do Svetovej encyklopédie hudby, ktorá vyšla v Londýne. Časopis Newsweek ho zaradil medzi najtalentovanejších hudobníkov východnej Európy. V rubrike Najlepšie z Východu sa uvádza: „Spasov

отбелязано: „Спасов създава нов музикален жанр.“ Едночасовият концерт бе прекъсван от бурни аплодисменти и получи изключително висока оценка от присъстващата аудитория, сред които членове на Народното събрание на Словакия, на държавни институции, културни и научни среди, журналисти, представители на български културни дружества, преподаватели в Българското средно училище „Христо Ботев“ в Братислава и др. Той бе осъществен с финансово съдействие по линия на Програмата за 2024 г. на МВНР, на ДКП за дипломатическите и консулските представителства в областта на публичната, културната и дигиталната дипломация и стратегическите комуникации, както и от бюджета на Министерството на културата, на Българския културен институт.

Концертът не само създаде отлично настроение, но и по незабравим начин международната публика се запозна с двете много важни за българската история и развитие дати – 6 септември 1885 г. и 22 септември 1908 г. Събитието приключи с дегустация на подбрани български вина.

Автор: БКИ

vytvoril nový hudobný žáner.“ Počas hodinového koncertu zaznieval búrlivý potlesk uznateľného publika, medzi ktorými boli prítomní aj členovia slovenskej Národnej rady, štátnych inštitúcií, kultúrnej a vedeckej spoločnosti, učiteľia Bulharskej strednej školy Christa Boteva v Bratislave a ďalší. Podujatie sa uskutočnilo s finančnou podporou v rámci Programu 2024 bulharského MZV, DZ diplomatických a konzulárnych zastupiteľstiev, v oblasti verejnej, kultúrnej a digitálnej diplomacie a strategickej komunikácie ako aj MK – Bulharského kultúrneho inštitútu.

Koncert vytvoril vynikajúcu náladu a medzinárodné publikum sa nezabudnuteľným spôsobom oboznámilo s dvomi mimoriadne dôležitými udalosťami bulharských dejín- 6. septembrom 1885 a 22. septembrom 1908. Podujatie sa ukončilo degustáciou výberových bulharských vín.

Autor: БКИ

„ДА ЛЕТИШ С ПЛАВНИЦИ“ - ДОКУМЕНТАЛЕН ФИЛМ ЗА АЛЦЕК МИШЕВ

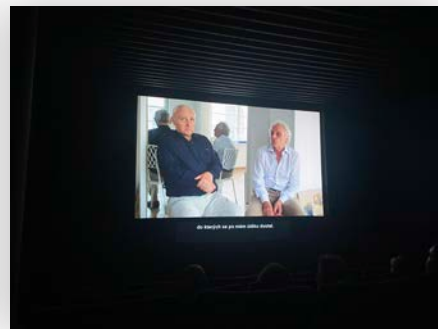

На 9 октомври 2024 г. в Братислава гостува документалният филм за живота и творчеството на художника Алцек Мишев „Да летиш с плавници“ заедно с неговия режисьор Мария Аверина. Лентата откри Фестивала на българското кино, който е организиран от Деница Секуличка, председател на Българския културен съюз, и е под егидата на Негово Превъзходителство

Дňa 9. októbra 2024 v Bratislave hosťoval dokumentárny film o živote a diele umelca Alceka Miševa „Vzlietnuť s plutvami“ spolu s jeho režisérkou Mariou Averinou. Snímka otvorila Festival bulharského kina, ktorý organizuje Denica Sekulička, predsedníčka Bulharského kultúrneho zväzu a je pod záštitou J.E. splnomocneného veľvyslanca Bulharskej republiky na Slovensku, pána Vasila Petkova.

Film vzbudil veľký záujem nielen v našej domovine, kde získal ocenenia a vysoké hodnotenia, ale vyvolal aj zvedavosť slovenského publika, ktoré zaplnilo sálu v kine Lumiere. Snímka nám približuje emocionálny svet a tvorivú cestu Alceka Miševa - umelca, ktorého

пълномощния посланик на Република България в Словакия г-н Васил Петков.

Филмът буди голям интерес не само в родината ни, където получава награди и отличия, но събуди любопитството и на словашката публика, която запълни залата в кино „Люмиер“. Лентата ни среща отблизо с емоционалния свят и творческия път на Алцек Мишев – творец, чието име е утвърдено на световната сцена, но остава малко познато в България. Въпреки че художникът е поставен от критиците сред имена като Марина Абрамович и Христо Явашев – Кристо, в България дълги години почти никой не е чувал за неговото творчество. Филмът ни запознава не само с човека Алцек Мишев, но и с твореца – с неговия поглед към света, творчески път, картини, пърформанси и музикални експерименти.

След като в началото на 70-те години напуска нелегално България, той се озовава в Италия, където се установява и се впуска в творчески търсения, а неговите пърформанси се утвърждават сред най-яроките представители

meno je etablované na svetovej scéne, no v Bulharsku zostáva málo známe. Hoci umelca zaradili kritici medzi mená ako Marina Abramovich a Hristo Yavashev -

Kristo, v Bulharsku dlhé roky o jeho tvorbe takmer nikto nepočul. Film nám predstaví nielen človeka Alceka Miševa, ale aj tvorcu – s jeho pohľadom na svet, tvorivou cestou, maľbami, performance a hudobnými experimentmi.

Po ilegálnom odchode z Bulharska začiatkom 70. rokov skončil v Taliansku, kde sa usadil a pustil sa do tvorivej činnosti a jeho vystúpenia sa etablovali medzi najvýznamnejších predstaviteľov tohto druhu umenia. Majstrovsky natočený film sa kľukatí medzi minulosťou a súčasnosťou a strieda scény z Talianska a Bulharska. Umelec nás prevedie svojimi dvoma domami v Taliansku, ktoré zreštauroval s manželkou a kde žije a tvorí. Zavedie nás do rodnej Dupnice a na kopec nad mestom, kde ako mladík vyhľadával samotu a maľoval svoje prvé diela, a pozýva nás do domu svojho brata Kalina. Film nám približuje osobný svet tvorcu – pokiaľ nám to on sám dovolí. Zahrnuté rozhovory s umeleckými kritikmi a

на този тип изкуство. Майсторски заснет, филмът лъкатуши между минало и настояще и редува сцени от Италия и България. Художникът ни разхожда из двете му къщи в Италия, които реставрирал със съпругата си и в които живее и твори. Отвежда ни до родната му Дупница и хълма над града, където като млад е търсил усамотение и рисувал първите си творби, и ни кани в къщата на неговия брат Калин. Филмът ни доближава до личния свят на твореца – дотам, докъдето той самият го допуска. Включените интервюта с изкуствоведи и трогателни срещи с негови близки приятели, повечето от които изтъкнати представители на българската култура, дават допълнителна перспектива и допълват образа на художника.

Алцек Мишев се връща в България по повод първата му изложба „Най-новите малки картини на плувеца“ – близо 50 години след като напуска страната. Следва втора изложба, „Акуи – Милано – София“, в Националната художествена галерия по повод 80-ата годишнина на художника.

След края на проекцията зрителите имаха възможност да разговарят с режисьорката Мария Аверина, която отговори на техните въпроси и разказва любопитни факти за създаването на филма и за нейния близък контакт със самия Алцек. Заснемането на филма отнема близо 5 години, прекъснато от пандемията от Covid-19, но зад този дълъг и нелек път стои много ентузиазъм и страст към изкуството.

Освен филма „Да летиш с плавници“ в кинофестивала са включени още 5 български филма от съвременното българско кино – „Защото обичам лошото време“, „Записки по едно предателство“, „Чума“, „Меко казано“ и „Гунди – легенда за любовта“.

Автор: **Мирена Димитрова**

БЪЛГАРСКИ ФИЛМИ В БАНСКА БИСТРИЦА

За първи път на 10 октомври 2024 г. зрителите и членовете на „Филмов клуб в Банска Бистрица“ имаха възможност да гледат две филмови представления на съвременното българско кино. Това стана благодарение на Българския културен съюз в Братислава, който организира Фестивала на българското кино в Братислава.

Представители на българското национално малцинство в Банска Бистрица, както и словашки зрители, се срещнаха за разговор с режисьорката на един от филмите Мария Аверина. Разговорът премина в приятна приятелска атмосфера, последва гледането на документалния филм на споменатия режисьор „Да летиш с плавници“. Темата на филма беше търсенето на смисъла на живота и изкуството.

dojemné stretnutia s jeho blízkymi priateľmi, z ktorých väčšina sú významní predstavitelia bulharskej kultúry, poskytujú ďalší pohľad a dotvárajú obraz umelca.

Alcek Mišov sa vracia do Bulharska pri príležitosti svojej prvej výstavy „Najnovšie malé obrazy plavca“ – takmer 50 rokov po tom, čo opustil krajinu. Nasleduje druhá výstava „Acqui – Miláno – Sofia“ v Národnej galérii umenia pri príležitosti umelcovho 80. jubilea.

Po skončení premietania mali diváci možnosť porozprávať sa s režisérkou Mariou Averinou, ktorá odpovedala na ich otázky a prezradila zaujímavosti o vzniku filmu a o svojom blízkom kontakte so samotným Alcekom. Natáčanie filmu trvalo takmer 5 rokov, prerušil ho Covid, no za touto dlhou a ťažkou cestou sa skrýva množstvo nadšenia a vášne pre umenie. Okrem filmu „Vzlietnuť s plutvami“ je na filmovom festivale zaradených ďalších 5 bulharských filmov zo súčasnej bulharskej kinematografie – „Pretože zbožnujem škaredé počasie“, „Zápisky o zrade“, „Mor“, „Jemné povedané“ a „Gundy – legenda o láske“.

Autor: **Mirena Dimitrova**

BULHARSKÉ FILMY V BANSKEJ BYSTRICI

10. októbra 2024 mali diváci a členovia Filmového klubu v Banskej Bystrici po prvý krát možnosť pozrieť si dve filmové predstavenia súčasnej bulharskej kinematografie. Stalo sa tak zásluhou Bulharského kultúrneho zväzu v Bratislave, ktorý organizoval v Bratislave Festival bulharského kina.

Príslušníci bulharskej národnostnej menšiny v Banskej Bystrici, ako aj slovenskí diváci, sa stretli na besede s režisérkou jedného z filmov, Mariou Averinou.

Beseda, ktorá sa niesla v príjemnej priateľskej atmosfére, nasledovala po vzhliadnutí dokumentárneho filmu spomínanej režisérky pod názvom „Vzlietnuť s plutvami“. Témou filmu bolo hľadanie zmyslu života a umenia. Touto filozofickou a estetickou cestou

По този философски и естетически път във филма ни поведе главният герой, художникът Алцек Мишев, бунтар и експериментатор. Разговорът бе последван от филма „Уроците на Блага“, немско-българска копродукция на видния български режисьор Стефан Командарев.

Фестивалът се проведе под егидата на Н.Пр. пълномощния посланик на Република България в Словакия г-н Васил Петков. Филмовите събития са реализирани с финансовата подкрепа на Фонда за подпомагане на културата на националните малцинства. Филмите бяха излъчени в оригиналната им версия с чешки субтитри.

Автор: **Гана Гичева**

35-А СРЕЩА В ТЪРНАВА НА СЪЮЗА НА СЛОВАЦИТЕ ОТ БЪЛГАРИЯ. ПРАЗНИК НА КУЛТУРАТА И СПЛОТЕНОСТТА НА СЪНАРОДНИЦИТЕ

През октомври тази година в Търнава се състоя 35-ата юбилейна среща на Съюза на словаците от България, която привлече много негови членове и симпатизанти. Догодина Съюзът ще чества 35 години от създаването си. Сред специалните гости беше и посланикът на Република България в Словакия Н.Пр. Васил Петков, Елена Арнудова със съпруга си и представители на Съюза на словаците от Югославия – Олинка Фейдионова, Моника Доброводска и Иван Ожват.

нас во filme viedol hlavný protagonista, umelec Alcek Mišev, rebel a experimentátor. Po besede nasledoval film Blažine lekcie, v nemecko-bulharskej koprodukcii významného bulharského režiséra Stefana Komandareva.

Festival sa konal pod záštitou J. E., splnomocneného veľvyslanca Bulharskej republiky na Slovensku, pána Vasila Petkova. Filmové podujatia sa realizovali s finančnou podporou Fondu na podporu kultúry národnostných menšín. Filmy boli uvedené v pôvodnom znení s českými titulkami.

Autor: **Gana Guitcheva**

35. STRETNUTIE SPOLKU SLOVÁKOV Z BULHARSKA V TRNAVE. OSLAVA KULTÚRY A SPOJENIA KRAJANOV

V októbri tohto roka sa v Trnave uskutočnilo jubilejné 35. stretnutie Spolku Slovákov z Bulharska, ktoré prilákalo mnohých členov i sympatizantov Spolku. Budúci rok si Spolok pripomenie 35. výročie založenia.

Medzi vzácnymi hosťami bol veľvyslanec Bulharskej republiky na Slovensku J.E. Vasil Petkov, Elena Arnoudova s manželom a zástupcovia Spolku Slovákov z Juhoslávie Olinka Fejdiová, Monika Dobrovodská a Iván Ožvát. Toto stretnutie bolo výnimočné nielen pre svoju tradíciu, ale aj pre výnimočnú účasť najstarších členov Spolku, ktorí si prišli zaspomínať na svoje korene a pripomenúť si bohatú históriu vzájomného

Тази среща беше изключителна не само заради установените традиции, но и заради участието на най-възрастните членове, които дойдоха да си припомнят своите корени и богатата история на контактите между словаци и българи. Атмосферата на събитието беше приятелска и носталгична, оживена от присъствието на сънародници, които не са били на досегашните срещи. Това само подчертава колко важни са подобен вид събития за запазване и укрепване на общността.

Програмата на събитието беше разнообразна и наситена с културни преживявания, благодарение на които всеки участник можеше да се пренесе в атмосферата на Долната земя. Един от акцентите в програмата беше танцът на танцьорите от Welcome Trnava, които създадоха незабравима атмосфера. За музиката се погрижи акордеонистът от войводинския Яношик, чийто талант и енергия развихриха забавата и сплотиха присъстващите сънародници, независимо от възрастта им. Танцувахме и български хора под ръководството на нашата секретарка Анна Коларикова.

Подобни срещи са изключително важни не само за поддържането на контактите, но и за запазването на традициите и обичаите, които са важна част от идентичността на сънародниците ни, пръснати по света. Съюзът на словаци от България от години се старее членовете му да споделят своя опит, истории и моменти, прекарани в България.

Не липсваше и детска томбола, която зарадва най-малките ни сънародници Емка, Хеленка, Лукашко, Адамко, Мишко и Ондрейко. Вечерта се проведе и томболата за възрастните. Връчихме купата по табла на Петер Кубович-старши за първо място в категорията за начинаещи и купата за професионалисти на Палко Розкош от Съюза на словаци от Румъния, който не можа да присъства на събитието.

И накрая, благодаря на всички, които се включиха в подготовката на срещата, но най-вече на вас, скъпи сънародници, че дойдохте.

prepojenia medzi Slovákmi a Bulharmi.

Atmosféra podujatia bola priateľská a nostalgická, oživená prítomnosťou krajanov, ktorí na stretnutiach doteraz neboli. To len podčiarkuje, aký dôležitý je tento druh podujatí na zachovanie a posilnenie krajskej komunity. Program podujatia bol pestrý a plný kultúrnych zážitkov, vďaka čomu sa každý účastník mohol preniesť do dolnozemskej atmosféry.

Jedným z vrcholov programu bola ukážka spoločenských tancov TK Welcome Trnava, ktoré vytvorili nezabudnuteľnú atmosféru. O hudobné sporenie sa postaral harmonikár z Jánošíka vo Vojvodine, ktorého talent a energia rozprúdili zábavu a spojili prítomných krajanov bez ohľadu na vek. Dokonca sme si zatancovali aj bulharské choro pod vedením našej tajomníčky Anny Kolárikovej.

Takéto stretnutia sú kľúčové nielen pre udržiavanie kontaktov, ale aj pre pripomínanie tradícií a zvykov, ktoré sú dôležitou súčasťou identity krajanov roztrúsených po celom svete. Spolok Slovákov z Bulharska sa už roky stará o to, aby sa jeho členovia mohli podeliť o svoje skúsenosti, príbehy a spoločné chvíle prežité v Bulharsku.

Nechýbala detská tombola, ktorá potešila najmenších krajanov – Emku, Helenku, Lukáška, Adamka, Miška a Ondrejka. Večer sa konala tombola aj pre dospelých. Odovzdali sme putovný pohár v hre tabla Petrovi Kubovičovi st. za prvé miesto v kategórii začiatčník a symbolický putovný pohár v kategórii profesionál Paľkovi Rozkošovi zo Spolku Slovákov z Rumunska, ktorý sa nemohol stretnutia zúčastniť.

Na záver patrí poďakovanie všetkým, ktorí sa podieľali na príprave stretnutia, ale najmä vám milí krajanovia, že ste prišli. Stretnutie v Trnave bolo dôkazom, že Spolok aj naďalej zohráva dôležitú úlohu v živote

Срещата в Търнава беше доказателство, че Съюзът продължава да играе важна роля в живота на словаците от България и непрекъснато укрепва ценностите на съпричастност и уважение към националните традиции.

Автор: **Катарина Конярикова**
Снимки: **Рудолф Бихари**

БЛАТЕЧКИ И УРУМОВ КРОЯХА УБИЙСТВОТО НА МАТИЛДА НА СЦЕНА В БРАТИСЛАВА

На 14 септември, с откриването на традиционния Фестивал на българската култура и изкуство, сцената на Teatro Colorato ни предостави следната обстановка. Двама мъже и една пейка в парка.

Единият има пистолет, а другият – налудничави идеи. Но това не е обичайното криминале. И двамата са дошли за нея – за Жената! А за единия тя е съпруга, за другия – любовница. Така започва една одисея, колкото мрачна, толкова и комична, и увлекателна, в която битката за надмощие между двамата мъже преминава през нюансите на тъжното, смешното и дори абсурдното.

Духът на постановката сякаш бе от края на деветдесетте – единият герой е бизнесмен, работещ с „италианците“, а другият – типичният представител на панелно-футболно-запалянковската чета, която всеки един

Slovákov z Bulharska a neustále posilňuje hodnoty spolupatričnosti a úcty k národným tradíciám.

Autor: **Katarína Koňariková**
Foto: **Rudolf Bihary**

BLATECHKI A URUMOV PLÁNOVALI VRAŽDU MATILDY NA JAVISKU V BRATISLAVE

14. septembra, otvorením tradičného „Festivalu bulharskej kultúry a umenia“, nám pódium „Teatra Colorato“ poskytlo nasledovné prostredie:

Dvaja muži a lavička v parku. Jeden má zbraň a druhý má bláznivé nápady... Ale toto nie je obyčajný zločinec. Obaja prišli za ňou – za Ženou! A pre jedného je to manželka, pre druhého – milenka. Začala sa tak temná, ako aj komická a fascinujúca odysea, v ktorej boj o nadvládu medzi týmito dvoma mužmi prešiel odtieňmi smutného, vtipného až absurdného. Duch inscenácie akoby bol z konca deväťdesiatych rokov – jeden obchodník spolupracujúci s „Talianmi“ a druhý – typický predstaviteľ skupiny panelákových futbalových chuligánov, ktorého každý z nás dobre pozná. Druhý niesol aj pálenku. Manžel berie ženu ako samozrejmosť a všetko je ako má byť (preňho) a ten druhý ju ľúbi (a má peniaze). Kasting je viac než brilantný – Asen Blatechki (ten so sťahovacou kockovanou taškou a pálenkou a Nikolay Urumov, druhý

- Prefíkanec, netreba ich predstavovať ani chváliť. Preukázali svoj talent a sú jednými z najobľúbenejších

от нас добре познава. Вторият носеше и ракия. Та, съпругът си има жената за даденост и всичко е както трябва да бъде (за него), а другият пък я обича (и има пари).

Кастингът е повече от ювелирен – Асен Блатечки (този със сезалената торба и ракията) и Николай Урумов (другият, тарикатът) нямат нужда от представяне, нито пък от хвалебствия. Те са доказали своите таланти и са едни от най-обичаните български актьори. От години си партнират на сцената, а приятелството им в театъра и в живота е гарант за успеха на съвместните им проекти.

Двамата актьори успяха майсторски да ни преведат през бита и страданията на българския мъж в семейния живот. Не критикуваме, не съжаляваме, нито злорадстваме – това сме ние и нашите семейства, за добро или за лошо. Тънкият майсторлък е именно в това, да извадиш комичното от цялата тази плетеница на чувства, ценности и отношения и използвайки уменията на тези брилянтни актьори, да го покажеш на публиката, а тя пък да ръкопляска и да не се сърди.

Автор: БКС

МИНИСТЕРСТВОТО НА ОБРАЗОВАНИЕТО ОСИГУРИ НОВ АВТОБУС ЗА УЧЕНИЦИТЕ ОТ БЪЛГАРСКОТО УЧИЛИЩЕ В БРАТИСЛАВА

Нов автобус, осигурен от Министерството на образованието и науката (МОН), ще превозва учениците до Българското средно училище „Христо Ботев“ в столицата на Словакия. 30 деца пътуват от Виена, Унгария и околностите на Братислава, за да учат в него. Досега там се обучаваха 96 ученици, като за следващата учебна година вече има записани близо 110, съобщи пресцентърът на МОН.

В началото на тази година, по време на своето посещение в училището, министърът на образованието и науката проф. Галин Цоков пое ангажимент да бъде осигурено превозно средство, с което да бъдат превозвани децата. Така ще могат да идват ученици от далечни райони, които искат да посещават средното училище.

Началото на Българското средно училище „Христо Ботев“ в Братислава е поставено през 1948 г. През ноември миналата година учебното заведение тържествено отбеляза своята седемдесет и пета годишнина.

В училището учениците се обучават по български учебни планове и програми, като допълнително се изучават словашки език, история и география на Словакия. Използват се иновативни

bulharských hercov. Už roky sú partnermi na javisku a ich priateľstvo v divadle i v živote je zárukou úspechu ich spoločných projektov.

Títo dvaja herci nás majstrovsky dokázali previesť životom a trápením Bulhara v rodinnom živote. Nekritizujeme, neľutujeme sa, neradujeme sa – sme to my a naše rodiny, v dobrom aj v zlom. Jemné majstrovstvo spočíva práve v tom, vytiahnuť to komické z celej tejto spleti pocitov, hodnôt a vzťahov a využiť schopnosti týchto brilantných hercov na to, aby to divákovi ukázali, aby tleskali a nerozčuľovali sa.

Autor: BKZ

MINISTERSTVO ŠKOLSTVA ZABEZPEČILO NOVÝ AUTOBUS PRE ŽIAKOV BULHARSKEJ ŠKOLY V BRATISLAVE

Nový autobus, ktorý poskytlo Ministerstvo školstva a vedy, bude prevážať žiakov do bulharskej strednej školy Hristo Botev v hlavnom meste SR. Za štúdiom tam cestuje 30 detí z Viedne, Maďarska a okolia Bratislavy. Doteraz sa tam učilo 96 žiakov a na budúci školský rok je ich zapísaných už takmer 110, informovalo tlačové stredisko ministerstva školstva a vedy.

Začiatkom tohto roka pri návšteve školy minister školstva a vedy prof. Galin Tsokov sa zaviazal poskytnúť vozidlo na prepravu detí. Prichádzať tak budú môcť žiaci zo vzdialených oblastí, ktorí chcú navštevovať strednú školu. V roku 1948 bola založená bulharská

stredná škola „Hristo Botev“ v Bratislave. Vlni v novembri vzdelávacia inštitúcia slávnostne oslávila sedemdesiate piate výročie svojho vzniku.

V škole sa žiaci vyučujú podľa bulharských učebných osnov a programov s doplnkovým štúdiom slovenského jazyka, dejepisu a geografie Slovenska.

педагогически практики и се организират участия в различни програми и проекти както в Словакия, така и в България.

Както писа БТА, повече от 80 деца от Словакия учат по българската образователна система в нашето държавно средно училище в Братислава. Това стана известно през февруари т.г. на среща на министъра на образованието и науката проф. Галин Цоков с учителския колектив на институцията. Това е едно от двете държавни български училища зад граница, а специфичното за него е, че повечето от обучаващите се деца са със словашки произход, но учат предметите по същия начин, както са застъпени в България, съобщи тогава пресцентърът на МОН.

БТА припомня, че през февруари т.г. българското правителство одобри новата Програма за сътрудничество между Министерството на образованието и науката на Република България и Министерството на образованието, научните изследвания, развитието и младежта на Словашката република за периода 2024 – 2028 г., за което бе съобщено тогава от пресслужбата на Министерския съвет. Програмата насърчава прякото сътрудничество между средните професионални училища и работодателите, обмяната на опит в областта на професионалното образование и обучение в съответствие с потребностите на пазара на труда, на лектори, преподаватели, студенти, докторанти и специализанти, а също и преподаването на български и словашки език.

Източник: БТА

НОВАТА УЧЕБНА ГОДИНА ДОЙДЕ В БСУ „ХРИСТО БОТЕВ“ НА 19-И СЕПТЕМВРИ

В България началото на учебната година е празник. Празник особен, който не е отбелязан в календара, но е изпълнен със смисъл и съдържание. На този ден учениците прекрачват училищния праг като свещенодействие, като приобщаване в храма на знанието. Там, в училището, знанието се предава и се разширява от поколение на поколение – за да могат децата да се превърнат в пълноценни човешки личности и осъзнати граждани.

Разбира се, както всяка ритуално-обредна празнична дейност, участниците в нея не си дават сметка за такива дълбоки философски и културологически анализи. Но това се усеща не

Na Slovensku aj v Bulharsku sa využívajú inovatívne pedagogické postupy a organizuje sa účasť na rôznych programoch a projektoch.

Ako napísala БТА, viac ako 80 detí zo Slovenska študuje podľa bulharského vzdelávacieho systému na našej štátnej strednej škole v Bratislave - "Hristo Botev". To sa stalo známym vo februári tohto roku na stretnutí ministra školstva a vedy prof. Galina Tsokova s učiteľským zborom inštitúcie. Ide o jednu z dvoch bulharských verejných škôl v zahraničí a je na nej špecifické, že väčšina žiakov je slovenského pôvodu, ale predmety študujú rovnako, ako sa vyučujú v Bulharsku, informovalo tlačové stredisko ministerstva školstva a vedy.

БТА pripomína, že vo februári tohto roku bulharská vláda schválila nový Program spolupráce medzi Ministerstvom školstva a vedy Bulharskej republiky a Ministerstvom školstva, vedeckého výskumu, vývoja a mládeže Slovenskej republiky na obdobie rokov 2024-2028, ktorom vtedy informoval tlač. službu ministerskej rady. Program podporuje priamu spoluprácu stredných odborných škôl a zamestnávateľov, výmenu skúseností v oblasti odborného vzdelávania a prípravy v súlade s potrebami trhu práce, lektorov, pedagógov, študentov, doktorandov a odborníkov, ako aj vyučovanie bulharského a slovenského jazyka.

Zdroj: БТА

NOVÝ AKADEMICKÝ ROK ZAČAL NA BSŠ „HRISTA BOTEVA“ 19. SEPTEMBRA

V Bulharsku je začiatok školského roka sviatkom. Špeciálnym sviatkom, ktorý nie je poznačený v kalendári, ale je plný zmyslu a obsahu. V tento deň žiaci prekračujú prah školy ako sviatosť, ako zaradenie do chrámu poznania. Tam v škole sa vedomosti odovzdávajú a rozširujú z generácie na generáciu – aby sa z detí stali plnohodnotní ľudia a uvedomelí občania.

Samozrejme, ako pri každej rituálnej slávnostnej aktivite, ani jej účastníci si neuvedomujú jej hlboké filozofické a kultúrne analýzy. Avšak to sa necíti rozumom, ale srdcom, vzrušením duše, povznesením ducha.

A keďže aj naša škola je špeciálna a jedinečná, aj prvý školský deň je jedinečný a neopakovateľný na celom Slovensku: raz sa začína začiatkom septembra, no bez bulharského 15. septembra (čo nikdy nie je presne na tento dátum) akoby neexistovala úplnosť a

с разума, а със сърцето, с душевното вълнение, с възвисяването на духа.

И тъй като нашето училище също е особено и уникално, първият учебен ден също е единствен и неповторим в цяла Словакия: веднъж започва в началото на септември, но без българския 15-и септември (който никога не е точно на тази дата...) сякаш няма завършеност и цялостност. Най-видимо е това у тези, които за пръв път влизат в класните стаи, както и за най-големите, които ще излязат от училището в края на учебната година и повече няма да се върнат тук като ученици.

И така, след този дълбокомислен и, надяваме се, не твърде отегчителен увод, можем да преминем към конкретиката на тазгодишното събитие. С весело тържество, което развълнува както учителите и учениците, така и гостите, бе официално открита и тази учебна година в Българското средно училище „Христо Ботев“ в Братислава. Дворът на учебното заведение в тази хубава и слънчева утрин се изпълни с родители и близки, дошли да подкрепят децата си в първия учебен ден. Най-емоционален беше този първи учебен ден за нашите първокласници, които направиха първите си стъпки с видимо вълнение и трепет.

Господин Николай Йорданов, директорът на училището, приветства всички присъстващи със слово, посветено на приятелството и подкрепата, защото знанието върви редом с толерантността, добронамереността и взаимното уважение.

Г-жа Мариана Капраликова, директор на детската градина, поздрави учителите, учениците и родителите, като отбеляза силната връзка на доверие и приятелство между двете институции през годините, която играе определяща роля в избора на училище. Неслучайно много от възпитаниците на детската градина продължават образованието си в БСУ „Христо Ботев“.

Извънредният и пълномощен посланик на Република България в Словакия, Негово Превъзходителство господин Васил Петков, изказа своята благодарност както към ръководството на училището, така и към учителите, подчертавайки високите им постижения в обучението, на които се дължи безспорният авторитет на училището. Той отбеляза, че със своя труд и всеотдайност българските учители спомагат за престижа и доброто име на България в Р Словакия.

Но най-запомнящи се бяха малките; детски смях и сълзи на умиление предизвикаха изпълненията на малчуганите от началната степен, които, насърчавани от своите учители, изпяха любими детски песнички. Богатата литературно-музикална програма зареди всички с положителни емоции и ведро настроение. Дух на оптимизъм и вяра в добрите бъднини овладя всички присъстващи.

Нека си пожелаем така весела, успешна и ползотворна да бъде и новата учебна година! На

celistvošt. Najviditeľnejšie je to na tých, ktorí vstupujú do tried prvýkrát, aj na tých najstarších, ktorí školu opustia na konci školského roka a už sa sem ako žiaci nevrátia.

Takže po tomto premyslenom a dúfam, že nie príliš nudnom úvode, môžeme prejsť k špecifikám tohtoročného podujatia. Bujarou oslavou, ktorá nadchla tak učiteľov, študentov, ako aj hostí, bol tento akademický rok oficiálne otvorený na bulharskej strednej škole „Hristo Botev“ v Bratislave. Nádvorie vzdelávacej inštitúcie sa v toto krásne a slnečné ráno zaplnilo rodičmi a príbuznými, ktorí prišli podporiť svoje deti v prvý školský deň. Tento prvý školský deň bol najemotívnejší pre našich prvákov, ktorí svoje prvé krôčiky robili s viditeľným vzrušením a strachom.

Pán Nikolay Yordanov, riaditeľ školy, privítal všetkých prítomných príhovorom venovaným priateľstvu a podpore, pretože vedomosti idú ruka v ruku s toleranciou, dobrou vôľou a vzájomným

rešpektom.

Pani Mariana Kapráliková, riaditeľka materskej školy, zblahožela učiteľom, žiakom a rodičom, pričom poukázala na silné puto dôvery a priateľstva medzi oboma inštitúciami v priebehu rokov, ktoré zohralo rozhodujúcu úlohu pri výbere školy. Nie je náhoda, že mnohí z absolventov materskej školy pokračujú vo vzdelávaní na BSŠ „Hristo Botev“.

Mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec Bulharskej republiky na Slovensku, Jeho Excelencia pán Vasil Petkov, vyjadril poďakovanie vedeniu školy aj pedagógom, pričom vyzdvihol ich vysoké úspechy vo

добър час, мили ученици, и нека пътят към знанието да се превърне за всички вас в незабравимо приключение!

Автори: **Горан Атанасов и Румен Кънев - БСУ**

IN MEMORIAM СПОМЕН ЗА НИКОЛА НИКОЛОВ (17.11.1939 - 26.09.2024)

Неотдавна ни напусна един наш сънародник в Братислава – Никола Николов, когото познавах много дълги години. Настоящата статия пиша в знак на благодарност за това, което е направил за мен, но и за да напомня за него на всички, които го познавахме и ще помним с добро.

Никола Николов ме посрещна за пръв път на гости в дома си през вече далечната 2005-а година, когато пристигнахме на автобусната гара в Братислава със сина на негова първа братовчедка от Велико Търново. От пръв поглед той ми направи впечатление на много сърдечен и гостоприемнен човек, който обичаше да посреща българите у дома си. Въпреки че той живя през почти целия си живот в Братислава със семейството си, никога не забравяше България и милееше за всичко българско. Никола пристига в Братислава едва 20-годишен, за да сключи брак с дъщеря на български градинар, дошъл в Словакия по време на преселническата вълна от градинари в началото на 20-и век. Съпругата на Никола – Мария, е родена също в България, но пристига в Братислава едва двегодишна, така че тя е повече словачка, отколкото българка. От голямата им любов се раждат в Братислава две деца – Петър и Дарина. Любовта към познанието и науката отвежда Никола като студент в Химично-технологичния университет в Братислава, където той следва три години, а след това работи 25 години в Химичния институт на Словашката академия на науките в школата на проф. Ткач. Заедно с него те правят технологични открития, получили известност дори в Япония. Освен в науката Никола се изявява и като ръководител на словашкия клон на корейската фирма Daewoo от самото начало до нейното закриване в Словакия и преместване в Чехия. А

vzdelávaní, vďaka ktorým má škola neodškriepiteľnú autoritu. Poznamenal, že svojou prácou a obetavosťou bulharskí učitelia prispievajú k prestíži a dobrému menu Bulharska v Slovenskej republike.

Ale najpamätnejší boli tí malí; detský smiech a slzy dojatia vyvolali vystúpenia detí základnej školy, ktoré povzbudzované učiteľkami spievali obľúbené pesničky. Bohatý literárny a hudobný program naplnil všetkých pozitívnymi emóciami a veselou náladou. Duch optimizmu a viery v dobrú budúcnosť omámil všetkých prítomných.

Prajeme si, aby aj nový školský rok bol taký veselý, úspešný a plodný! Úspešnú cestu, milí študenti, a nech sa cesta za poznaním stane pre vás všetkých nezabudnuteľným dobrodružstvom!

Autor: **Goran Atanasov, Rumen Kanev**

IN MEMORIAM: SPOMIENKA NA NIKOLU NIKOLOVA (17.11.1939 - 26.09.2024)

Nie je to tak dávno, čo nás v Bratislave opustil jeden z našich krajanov - Nikola Nikolov, ktorého som poznala dlhé roky. Tento článok píšem ako prejav vďaka za to, čo pre mňa urobil, ale aj preto, aby som ho pripomenula všetkým, ktorí ho poznali a budú naňho v dobrom spomínať.

Nikola Nikolov ma prvýkrát privítal vo svojom dome ako hosťa v roku 2005, keď sme prišli na autobusovú stanicu v Bratislave so synom jeho sesternice z Veliko Tarnova. Na prvý pohľad na mňa pôsobil dojmom veľmi srdečného a pohostinného človeka, ktorý rád vítal Bulharov vo svojom dome. Hoci takmer celý život prežil s rodinou v Bratislave, nikdy nezabudol na Bulharsko a miloval všetko bulharské. Nikola pricestoval do Bratislavy, keď mal len 20 rokov, aby sa oženil s dcérou bulharského záhradníka, ktorý prišiel na Slovensko počas migračnej vlny záhradkárov začiatkom 20. storočia. Nikolova manželka Mária sa tiež narodila v Bulharsku, no do Bratislavy prišla len ako dvojročná, takže je viac Slovenka ako Bulharka. Z ich veľkej lásky sa v Bratislave narodili dve deti - Petar a Darina. Lásky k poznaniu a vede chytila Nikolu už ako študenta na Vysokej škole chemicko-technologickej v Bratislave, kde tri roky študoval a potom 25 rokov pôsobil v

аз лично го помня най-вече като председател на Българския културен съюз в Братислава, като той изпълняваше функцията само няколко години, след което неговите наследници станаха учителят Емил Цанков и културният деятел Деница Секуличка.

За Никола, или както всички българи го наричаха „бай Кольо“, може много да се говори, но аз ще припомня неговите качества предимно на базата на своите собствени спомени. На първо място, както вече споменах, той беше много сърдечен и гостоприемен за българите от Братислава, както и за тези, които идваха да живеят тепърва в Словакия. Същевременно смее да твърдя, че той не общуваше с всички българи и въпреки гостоприемността си, не допускаше всеки до сърцето си. Той подбираше компанията си. Но обичаше младите предприемчиви и образовани българи и именно затова смятам, че той ме допуска до себе си – хареса ми моята любов към науката и познанието, стремежът ми, макар и съвсем сама в чужбина, да постигна успехи. Никола много подкрепяше следването на докторантурата ми в Карловия университет в Прага. Обичаше много да общува също с учителите от Българското училище „Христо Ботев“ в Братислава, най-вече с една весела компания картоиграчи, които често срещам в дома ми. Те вече не работят в Българското училище в Братислава и се поразпръснаха по света, но всички по-дълго пребиваващи в Братислава българи си спомнят групичката учители Тодоринка Виденова, Диляна Вълкова и Стефчо.

Друго важно качество на Никола беше неговата откровеност и неприкритост. Не обичаше интриги, скрити игри, лъжи и лицемерие. Имам и личен спомен за това. Когато дойдохме на гости в дома му през далечната 2006-а година със сина на негова първа братовчедка, той строго наблюдаваше поведението му и накрая прецени, че този човек не е за мен. И открито му го каза, че има желание такова момиче да влезе в рода, но как да даде благословията си за нещо подобно, като вижда, че човекът не ме заслужава и не е подходящ за мен. Също така, малко в кръга на шегата, когато вече бях на 33 години и все още се колебаех дали да сключа брак с дългогодишен приятел, той ме посъветва отново съвсем откровенно: „Моего момиче, като станеш на 40 години, вече никой няма да те иска. Дори и много да не ти е на сърце, отиди на сватбена церемония и накрая ако трябва, затвори си за малко очите и си сложи подписа.“ Сега, от камбанарията на времето, виждам, че явно чичо Кольо е бил прав. Никола беше много добър организатор, обичаше да събира хората и да е сърцето на компанията. Точно като председател на Българския културен съюз в Братислава той организираше забави за българите с многобройни посещения, като често се правеха заедно и с Българския културен съюз в Унгария. Негова запазена марка беше и организацията на турнирите по табла, на които любезен домакин

Chemickom ústave SAV na škole prof. Tkáča. Spolu s ním urobili technologické objavy, ktoré sa preslávili aj v Japonsku. Nikola sa okrem vedy objavoval aj ako šéf slovenskej pobočky kórejskej spoločnosti „Daewoo“ od jej začiatku až do jej zatvorenia na Slovensku a presídlenia do Českej republiky. A ja osobne si ho pamätám najmä ako predsedu Bulharského kultúrneho zväzu v Bratislave, hoci funkciu vykonával len niekoľko rokov, potom sa jeho nástupcami stali učiteľ Emil Cankov a kultúrna činiteľka Denica Sekulička.

O Nikolovi, alebo ako ho všetci Bulhari volali – „Baj Kolyo“, sa dá povedať veľa, ale jeho kvality si pripomeniem najmä na základe vlastných spomienok. V prvom rade, ako som už spomínala, bol veľmi srdečný a pohostinný k Bulharom, ktorí už bývali v Bratislave, ako aj k tým, ktorí prichádzali žiť na Slovensko. Zároveň si dovoľím tvrdiť, že nekomunikoval so všetkými Bulharmi a napriek pohostinnosti si nepustil k srdcu všetkých. Vyberal si svoju spoločnosť. Ale mal rád mladých, podnikavých a vzdelaných Bulharov, a práve preto si myslím, že ma k sebe pripustil – páčila sa mu moja láska k vede a poznaniu, moja túžba dosiahnuť úspech, aj keď som bola v zahraničí sama. Nikola ma veľmi podporoval v doktorandskom štúdiu na Karlovej univerzite v Prahe. Veľmi rád komunikoval aj s učiteľmi z bulharskej školy „Hristo Botev“ v Bratislave, najmä s veselou spoločnosťou kartárov, ktorých som často stretávala u neho doma. V bulharskej škole v Bratislave už nepracujú a rozutekali sa po svete, ale všetci Bulhari, ktorí sú v Bratislave dlhšie, si pamätajú na skupinku učiteľov Todorinku Videnovú, Dilyanu Valkovú a Stefča.

Ďalšou dôležitou vlastnosťou Nikolaja bola jeho úprimnosť. Nemal rád intrigy, skryté hry, klamstvá a pokrytectvo. Mám na to aj osobnú spomienku. Keď sme ho v roku 2006 prišli navštíviť so synom jeho sesternice z prvého kolena, prísne pozoroval jeho správanie a nakoniec sa rozhodol, že táto osoba nie je pre mňa. A otvorene mi povedal, že chce, aby také dievča vstúpilo do rodiny, ale ako by mohol dať svoje požehnanie na niečo také, keď vidí, že ten človek si ma nezaslúži a nie je pre mňa vhodný?! Tiež, tak trochu zo žartu, keď som už mala 33 rokov a stále som váhala, či si vziať dlhoročného priateľa, opäť mi celkom bez okolkov poradil: Dievča moje, keď budeš mať 40, už ťa nikto nebude chcieť. Aj keď sa ti to veľmi nepáči, choď na svadobný obrad a nakoniec, ak musíš, na chvíľu zatvor oči a podpíš sa.

Nikola bol veľmi dobrý organizátor, rád zoskupoval ľudí a bol srdcom spoločnosti. Práve ako predseda Bulharského kultúrneho zväzu v Bratislave organizoval pre Bulharov večierky s početnými návštevami, často spolu s Bulharským kultúrnym zväzom v Maďarsku. Jeho poznávacím znamením bolo aj organizovanie turnajov v table, ktoré v tom čase s láskavosťou hostil Bulharský kultúrny inštitút v Bratislave. Keďže ľudí spájal, nie rozdeľoval, bol to práve on, kto mi v Bratislave mohol predstaviť množstvo zaujímavých osobností. Neplánoval to urobiť, ale jednoducho sa to stalo. Spomínam si na viacero príhod – ideme sa

беше навремето Българският културен институт в Братислава. Тъй като той събираше хората, а не ги разединяваше, именно той успя да ме запознае с редица интересни личности в Братислава. Не си го беше поставил за цел, но просто се получаваше. Спомням си за няколко случки – тръгваме с Никола на разходка из Стария град на нашата любима Братислава и сядаме на кафе. Изведнъж отсреща ни минава г-жа Мария Кошкова от Института по славистика „Ян Станислав“ на Словашка академия на науките. Никола веднага стана, затича се и я спря. Запозна ни, а един ден тази среща се оказа, че не е била случайна – аз постъпих като чуждестранен докторант от Карловия университет на научен престой в Института по славистика „Ян Станислав“ на Словашка академия на науките с ръководител на научната разработка доц. д-р Мария Кошкова. Друг път пък минаваме с Никола по легендарната улица „Йесенскехо“, където и до днес се намира Българският културен институт, и Никола вижда пред него вече покойната Людмила Котарова, която тогава беше програмен асистент – запознава ме и с нея. И до днес помня хубавата усмивка на Люси и големите ѝ сини очи. Бай Кольо ме запозна и с тогавашния директор на БКИ в Братислава г-жа Елена Арнаудова – бяха страхотен работен екип с Люси и сме прекарвали незабравими мигове в тяхната компания. Интересна беше и срещата ми с други приятели на Никола – г-жа Емилия Хрушикова (тогава заместник-редактор на сп. „Сънародник“ и секретар на Българския културен съюз) и нейния съпруг Юрай Хрушик, които ни приеха много гостоприемно в дома им в квартал „Петържалка“.

Никола Николов ме прие като своя втора дъщеря и направи Братислава моя втори дом и това мога да го заявя с ръка на сърце и да му благодаря – за гостоприемството и бащините съвети, за хубавите хора, с които ме запозна, и за подкрепата до последния момент от живота му. И като заключение бих искала да кажа, че Никола по качества много напомня и на своя дядо – фелдфебела Никола Киров от Арбанаси, участвал в Междусъюзническата война и борбата за освобождението на България от османско робство, чиято съдба и заслуги са описани в книжката „Фелдфебелът Киров, Никола Петров от Арбанаси“. Борбен и целеустремен, той обединяваше дълги години българите в Словакия и ни разведряваше с освобождения си характер и веселия си нрав. Светли ти небеса, скъпи Никола – ще те помним!

Автор: **д-р Димана Иванова**

s Nikolom prejsť po Starom Meste našej milovanej Bratislavy a sadneme si na kávu. Zrazu okolo prechádza pani Mária Košková zo Slavistického ústavu „Jána Stanislava“ SAV. Nikola okamžite vstal, rozbehol sa a zastavil ju. Zoznámil nás a jedného dňa sa ukázalo, že toto stretnutie nebolo náhodné – nastúpila som ako zahraničný doktorand z Univerzity Komenského na výskumný pobyt v Slavistickom ústave „Jana Stanislava“ SAV s prednostkou vedeckého rozvoja - doc. doktorkou Máriou Koškovou. Inokedy sme šli s Nikolom po legendárnej „Jesenského“ ulici, kde dodnes sídli Bulharský kultúrny inštitút a Nikola pred ním vidí dnes už zosnulú Ľudmilu Kotarovú, ktorá bola vtedy programovou asistentkou - predstaví mi ju rovnako. Stále si pamätám Lucyin krásny úsmev a jej veľké modré oči. Baj Koljo ma zoznámil aj s vtedajšou riaditeľkou BKI v Bratislave - pani Elenou Arnaudovou - s Lucy boli skvelý pracovný tím a v ich spoločnosti sme prežili nezabudnuteľné chvíle. Zaujímavé bolo aj moje stretnutie s ďalšími Nikolovými priateľmi – pani Emíliou Hrušíkovou (vtedy zástupkyňou redaktora časopisu „Krajan“ a tajomníčkou Bulharského kultúrneho zväzu) a jej manželom – Jurajom Hrušíkom, ktorí nás veľmi pohostinne prijali u nich doma na sídlisku Petržalka.

Nikola Nikolov ma prijal ako svoju druhú dcéru a urobil z Bratislavy môj druhý domov a môžem to povedať s rukou na srdci a poďakovať mu - za pohostinnosť a otcovské rady, za milých ľudí, s ktorými ma zoznámil a za podporu do posledného okamihu jeho života. A na záver by som chcela povedať, že Nikola mi svojimi vlastnosťami veľmi pripomínal svojho starého otca – Feldfebela Nikolu Kirova z Arbanasi, ktorý sa zúčastnil medzispojeneckej vojny a bojov za oslobodenie Bulharska z osmanského otroctva, ktorého osud a zásluhy popisuje kniha „Feldfebel Kirov, Nikola Petrov z Arbanasi“. Dlhé roky spájal Bulharov na Slovensku a rozveseľoval nás svojou slobodnou povahou a veselosťou, temperamentom. Boh ťa žehnaj, milý Nikola - budeme na teba spomínať!

Autor: **doktorka Dimana Ivanova**

Vydavateľ: **Bulharský kultúrny zväz**
Adresa: **Obchodná 21, 811 06 Bratislava**
Tel: **0948502558**
IČO: **42 133 050**
Facebook: **Bulhari a ich kamaráti na Slovensku**
Evidenčné číslo: **EV 4818/13**
Periodicita vydávania: **štvrtročník**

Dátum vydania: **12 / 2024**
Ročník vydávania: **51**
ISSN: **2585-805X**
Redaktor: **Denitza Sekoulitchka**
Korektor BG: **Miglena Mihaylova-Palanska**
Prekladateľ: **Stanislava Encheva**
Korektor SK: **Ľudovít Halmo**

САРАЧЕСТВОТО

Сарачеството е един от най-старите кожообработващи занаяти. Той възниква с опитомяването и използването на коня като товарно, ездитно и впрегатно животно. Арабската дума „сарач“ означава седло. Седлото служи за пренасяне на товари и за езда.

Освен седло майсторите сарачи изработват впрегатни и ездитни конски принадлежности, ремъци, каиши, куфари, чанти, колани, паласки, кобури, щавени цървули и др. Основен материал са кожите от едър рогат добитък, овце, кози, свине. Използват се и допълнителни материали за украса и декорация – кече, дървета за хамутите, сарашки конци, зебло, ръженица, бои, лепила, катран и др. В украсата на конските принадлежности се отразява обича и преклонението на българина към конете.

За декорация се използват металически гайки, халки, бурмалии, гердани, разноцветни пулове, червени пискули, металически огледала, звънчета и др., които са били използвани още в древността. Наред с декоративното си предназначение те имат и защитна функция – предпазват коня от уроки и магии. Три са разновидностите на занаята: седларство – изработване на ездитни и товарни седла (самари); хамутчийство – изработване на ремъчните принадлежности за впрягане на коне, магарета, мулета и камили като юзди, оглавници, хамути и др.; тапицерство – обшиване на седлата с омекотяващи материали, например подпънки от слама, вълна и др.

Зала „Станислав Сивриев“ в град Златоград, наречена „Златните ръце на златоградските майстори“, включва повече от 500 експоната – дело на майстори от различни занаяти, един от които е на сарача Румен Меришев. В сараческата работилница в Златоград Румен Меришев посреща със звън на чанове и дарява със сини мъниста за здраве и късмет. Днес сарачът изработва и патрондаши за ловджиите и каишки за кучета, и други необходими за днешния живот кожени изделия.

SARAČESTVO

Saračestvo je jedným z najstarších kožiarskych remesiel. Vzniklo domestikáciou a využívaním koňa ako záťažového, jazdeckého a záprahového zvierata. Arabské slovo sarah znamená sedlo. Sedlo sa používa na nosenie bremien a na jazdenie.

Okrem sediel vyrábali majstri sarači postroje a doplnky pre jazdecké kone, popruhy, opasky, kufre, tašky, opasky, brašne, puzdrá, opalované tšervule (krpce) atď. Hlavným materiálom bola koža hovädzieho dobytká, oviec, kôz, prasiat. Na okrasu a dekoráciu sa používajú aj doplnkové materiály ako rôzne nite, farby, lepidlo a iné materiály. Výzdoba konských doplnkov odráža lásku a oddanosť Bulharov ku koňom.

Na ozdobu sa používajú kovové nity, prstene, burmálske náhrdelníky, pestrofarebné káro, červené strapce, kovové zrkadielka, zvončeky a pod., ktoré sa používali už v staroveku. Spolu s dekoratívnym účelom majú aj ochrannú funkciu - chránia koňa pred urieknutím a mágiou. Existujú tri druhy tohto remesla: sedlárske - výroba jazdeckého a nákladného sedla (samary); postrojové - výroba postrojových doplnkov na zapriahanie koní, somárov, mulíc a tiav - uzdy, ohlávky, chomúty a pod.; čalúnenie - potiahnutie sediel zmäkčujúcimi materiálmi - výplň zo slamy, vlny alebo iných.

V sále „Stanislava Sivrieva“ v meste Zlatograd, nazývanej „Zlaté ruky zlatogradských majstrov“, sa nachádza viac ako 500 exponátov prác majstrov rôznych remesiel, z ktorých jeden je od krajčira Rumena Mericheva. V saračeskej dielni v Zlatograde víta Rumen Merichev zvončením spiežovcov a obdarúva modrými korálkami - pre zdravie a šťastie. Sarač dnes vyrába aj opasky na náboje pre poľovníkov, vodička pre psov a ďalšie kožené výrobky potrebné pre dnešný život.

